

ЛІТЕРАТУРА

1. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (затверджено Постановою МОН України В. Г. Кременем 20 грудня 2000 р.). URL : <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>
2. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія : матеріали міжвузівського вебінару. Вінниця, 31 березня 2017 р. / Відп. ред. Л. Б. Ліщинська. Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. 102 с.

Жигайло Наталія Ігорівна

доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри теорії та історії політичної науки,
заступник декана філософського
факультету з наукової роботи
Львівського національного університету
імені Івана Франка,
керівник освітньої програми
«Психологія бізнесу та управління»,
Львів, Україна

ПСИХОЛОГІЯ БІЗНЕСУ ДЛЯ СУЧАСНОГО РИНКУ ПРАЦІ

Актуальність проблеми. Сучасний ринок праці переповнений новітніми технологіями, інноваційними ідеями, креативними можливостями, однак, потребує людського капіталу в досягненні поставлених цілей. Зокрема, молодих талановитих фахівців, наділених фаховими знаннями, комунікативними, лідерськими, організаторськими здібностями тощо.

Новітній напрям – психологія бізнесу, який виник на перетині низки дисциплін, насамперед, психології, соціології та економіки, під впливом процесів соціального і економічного розвитку суспільства покликаний сприяти вирішенню актуальних питань сучасності. Зокрема, зростає затребуваність тих напрямів психологічної роботи, які пов'язані з психологічним супроводом діяльності різноманітних бізнес-структур. Сьогодні багатьом організаціям (компаніям, фірмам, підприємствам), які займаються виробництвом і продажем товарів та послуг, для підвищення ефективності роботи необхідні бізнес-психологи, які добре розуміють особливості сучасного бізнесу та роль людського фактора у досягненні поставлених цілей, здатні спрямовувати активність керівників і персоналу на подолання труднощів, підвищення конкурентоспроможності та розвиток організації. Для фахівців, які будуть здійснювати психологічний супровід

роботи бізнес-організацій, важливо бачити усю багатоплановість, складність і суперечливість бізнесу.

Виклад основного матеріалу. З цією метою у Львівському національному університеті імені Івана Франка функціонує сертифікаційна програма «Психологія бізнесу та управління» для підприємців, які бажають зробити внесок у розвиток суспільства, досягти особистого, соціального та професійного самовизначення і самореалізації, а також для фахівців з психології міжособистісного та ділового спілкування, бізнес-консультування, психологічної оцінки персоналу, управління персоналом, організаційної поведінки та прикладної етики, профілактики професійних деформацій, гендерних відмінностей в сфері управлінської діяльності; медіапсихології, психології реклами та PR, іміджмейкінгу, методології маркетингових досліджень, соціального маркетингу тощо.

Слухачі програми «Психологія бізнесу та управління» можуть вдосконалити свої знання, займаючи посади: бізнес-психолог, психолог-тренер, психолог-консультант; психолог-психометрист в системі підприємницької, фінансово-економічної, торговельної сфери, приватного сектора, коуч, консультант із психології управління та комунікацій, PR-менеджер, HR-менеджер, рекрутер, креативний директор, викладач психології бізнесу та менеджменту.

Перспективою подальших напрацювань є створення усіх необхідних умов для успішного формування та розвитку у студентів спеціальності «Психологія бізнесу та управління» особистісних та професійних компетенцій (soft skills), затребуваних роботодавцями, для підготовки до працевлаштування у бізнес-організаціях. Для цього слід розпочинати підготовку цілеспрямовано, починаючи із першого року навчання у ЗВО.

В розрізі «психологія бізнесу» кожного бізнесмена, студента-початківця чи іншої особистості цікавить питання: «Як досягти успіху в бізнесі?».

Входження в бізнес і його розвиток здійснюється у певному психологічному та соціокультурному середовищі. На ефективність психологічного супроводу бізнесу впливає низка чинників, серед яких важливу роль відіграють знання про специфіку самої бізнесової діяльності та індивідуальні особливості особистості бізнесмена. Для проведення ефективних навчальних занять із студентами спеціальності «Психологія бізнесу та управління» слід враховувати, яким чином люди уявляють собі успіх і успішність. Під поняттям «успіх» розуміємо об'єктивні досягнення в конкретній діяльності і в житті в цілому, а поняття «успішність» відображає суб'єктивне переживання та умови досягнення успіху.

Успіх не є ключем до щастя. Щастя – ось ключ до успіху. Якщо ви любите те, що робите, ви будете успішним. (*Альберт Швейцер*) Єдиною справжньою ознакою успіху є займатися улюбленою справою, тим що приносить тобі щастя. (*Альфред Метью*). Немає шляху до успіху. Успіх – це шлях.

Психологічні дослідження дозволяють виявити існуючі в суспільстві усталені уявлення про успіх і успішну людину, бажані образи ідеалу успіху та прототипи успішної особистості. Так, за сучасними даними, ідеальна успішна людина – цілеспрямована, товариська, розумна, матеріально забезпечена, відповідальна. Характеризуючи ідеальну успішну людину акцент робиться на особистісних характеристиках, на способах досягнення успіху, а не на конкретних результатах діяльності та інших проявах успіху. Образ реально успішної людини включає в себе матеріальне забезпечення, благополучну сім'ю, кар'єрний ріст, досягнення поставлених цілей, наявність престижної роботи, високий соціальний статус, наявність дітей, статус керівника, власний бізнес тощо.

Сучасними вченими [2; 3; 4; 5] представлена типологія уявлень про успіх в залежності від типу відповідальності, зокрема виділяють: оптимально відповідальний тип; виконавчий тип; ситуативний; егоїстичний та функціональний.

Важливим чинником успішності в бізнесі є мотивація досягнення. Мотивація досягнення – це психогенна потреба; вона є ключовим джерелом в досягненні успіху.

Мотиваційні чинники досягнення успіху

Успіх	Мотивація досягнення
	Контроль, який сприймається
	Автономія, можливість вибору
	Віра у свій успіх
	Позитивний зворотній зв'язок
	Потреба бути компетентним

Власний досвід досягнень в діяльності; досвід інших людей (непрямий досвід) та вербальне переконання є важливими елементами на шляху до успіху.

Невід'ємною частиною успіху в бізнесі є довіра. Чим важливішою є угода, тим більш необхідною є довіра. Діловий партнер, що не викликає довіри – це ненадійний, непорядний, закритий у спілкуванні, некомпетентний, нелояльний, непередбачуваний партнер. Ступінь та роль міжособистісної довіри у бізнесі має велике значення. Втратити довіру – це втрати кредити, клієнтів. Тому українські підприємці, бізнесмени мусять працювати згідно з морально-етичними принципами, як це було з діда-прадіда, тобто використовуючи Закони Божі, в яких і віра, і довіра, і надія. Чесний бізнес – це не міф, а реальність. Створення нормальної, цивілізованого, ділового середовища починається із самого себе та зі свого найближчого оточення. Для

цього важливим є формування духовності бізнесмена. Духовна особистість бізнесмена – це така особистість, яка вкладає зміст у всяку справу: чи то творення держави чи садіння грядки.. (притча про трьох робітників). Багатий не той – хто має, а той – хто дає! (Св. Іван Павло II) Кожен бізнес-це служіння. Для того, щоб він процвітав, необхідно знати свою унікальність і цінність того, що робите. Чим значнішу цінність пропагуєте, тим більше ресурсів отримаєте. (Роман Кушнір) Якщо бізнес перестає служити – він перестає бути бізнесом (вл. Володимир Груца). Під феноменом «духовна особистість» розуміємо таку особистість, в якій горить іскра Божества; яка в своїх думках і вчинках опирається на Закон Божий; яка в своєму житті керується постулатом: «Я працюю на Вічність!, а не просто вічно працюю!» Тому, першочерговим наповненням особистості бізнесмена має бути духовність – основною його діяльності.

Характеристики успішної людини на думку Богдана Гаврилишина:

Креативність. Щоб бути креативним, потрібно зберегти в собі трохи дитинства, дитячих мрій та фантазій. Мрія. Починати потрібно з мрії, а не з якогось бізнес-плану. Виходити за рамки звичайного, дивитись на ситуації та проблеми з іншої, незвичної точки зору. Допитливість. Постійно вчитись, дізнаватись щось нове, займатись самовдосконаленням у всіх напрямках, будувати основу для перспективного майбутнього. Успішна, ефективна людина все життя вчиться. Сильна воля і самодисципліна. Потрібно навчитися робити те, що ти повинен робити, що корисно робити, радше ніж тільки те, що хочеться робити. Завжди вірити в свої сили і в свою мрію. Продовжуйте мріяти про великі і навіть недосяжні на перший погляд речі.

Елізабет Гілберт, письменниця. «Успіх, невдача і привід продовжувати творити». Якщо колись-якось велика невдача чи великий успіх розірвуть ваш зв'язок з вашим корінням, тоді ваш обов'язок – знову знайти шлях до свого коріння. Єдиний спосіб відновити цей зв'язок: засукати рукави і робити свою справу старанно і віддано, з повагою і шаную. Не важливо, що саме ви робите, нехай вами керує любов. Ваше коріння – це те, на що ви спрямовуєте свою енергію з такою вражаючою відданістю, що кінцеві результати вже не мають великого значення. (Для мене цим корінням завжди була робота письменниці. Елізабет Гілберт)

Узагальнюючи, подаємо порівняльну характеристику психологічних ознак успішних та неуспішних в бізнесі особистостей:

Психологічні ознаки успішних та неуспішних особистостей

Психологічні ознаки успішних особистостей	Психологічні ознаки неуспішних особистостей
Читають щодня	Дивляться ТБ щодня
Хвалять	Критикують

Використовують зміни	Бояться змін
Прощають інших	Ображаються
Розмовляють про ідеї	Обговорюють людей
Постійно навчаються	Вважають, що і так все знають
Беруть відповідальність за свої помилки	Звинувачують інших у своїх невдачах
Вміють дякувати	Вважають, що їм всі винні
Ставлять цілі і планують життя	Не ставлять цілі

Та відзначимо якості успішної в бізнесі особистості: могутність бажань, потужний внутрішній імпульс, виправданий оптимізм, відкритість реальним фактам, компетентність в часі, цілеспрямованість, харизма, схильність до ризику, відчуття змін, відповідальність і моральність, висока духовність, ясність мислення і безальтернативність, раціональне ставлення до грошей, самореалізація в бізнесі, демократичність і скромність, унікальність.

Висновки. Головним при досягненні успіху в бізнесі є дотримання системи моральних цінностей, а саме: бути духовно сильним і душевно багатим, щоб ніщо не змогло зруйнувати ваш життєвий вибір; кожному, кого зустрічаєте на своєму шляху, бажати здоров'я, щастя і процвітання, шукаючи світлу сторону в кожній життєвій події; проявляти оптимізм; думати про хороше і вірити, що світ на вашому боці; дарувати посмішку іншим; зберігати щасливий вираз обличчя та задоволення від життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Варій М. Й. Психологія особистості : навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 592 с.
2. Жигайло Н. І., Кохан М. О., Данилевич Н. М. Психологія бізнесу : навч. посібн. Львів : Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 256 с.
3. Жигайло Н. І. Психологія духовного становлення особистості майбутнього фахівця : Монографія. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 336 с.
4. Максименко С. Д. Психологія особистості : підручник. Київ : КММ, 2007. 296 с.
5. Москалець В. П. Психологія релігії : Посібник. – Київ : Академвидав, 2004. 240 с.
6. Орап М. О. Психологія мовленнєвого досвіду особистості : монографія. Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. 480 с.
7. Радчук Г. К. Особливості самоактуалізації особистості студентів в освітньому середовищі вищої школи. *Психологія і особистість*. 2015. № 2(2). С. 85–97.
8. Савчин М. В. Духовний потенціал людини : монографія. Івано-Франківськ, 2001. 202 с.
9. Яцура В. В., Хоронжий А. Г., Жигайло Н. І. Психологія керівника : навч. посібник. Львів : Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 256 с.